

VALÈRE NOVARINA, *La nostra paraula.*

Publicat a *Le Théâtre des paroles. P.O.L.*, 2007.

(Traducció: Albert Arribas)

A qui no es pren la televisió pel que diu: «Una finestra oberta de veritat sobre el món de veritat»; a qui mira la pantalla de prop i en veu molt concretament la llum i com ens toca, com ve cap a nosaltres, com s'estampa sobre nosaltres; a qui observa les coses en la seva matèria, a aquest la pantalla se li presenta buida darrere aquell vidre, en aquell rosetó rectangular, com una pintura sobre cristall i un vitrall per a la gent d'avui en dia. Unes imatges que ens ensenyen i ens apleguen: cada solitari davant del seu altar domèstic, encara que reunits tots com dins d'una gran arquitectura invisible. La televisió és la catedral del segle XX.

Se'ns hi ensenya sobre el món, sobre nosaltres mateixos i la nova religió que cal creure: la salvació per la compra, la salvació per l'intercanvi, la redempció per les coses; hi té lloc el nou culte: la venda per comunicació. Presentadors, saltimbanquis, venedors i revenedors d'informacions, els

televangelistes ja són entre nosaltres: ens exhorten dia i nit i de trenta-sis formes diferents a cantar tots junts la nova fe: «Glorifiquem els objectes! Mengem-nos el món! Venerem els homes-tronc! Venguem-ho tot! L'home es troba al món com a bèstia comunicativa i animal per vendre, emetre, ingurgitar i empassar-se racions mediàtiques!»... I així ens trobem davant d'ells, nosaltres els nous creients, consumits-consumidors, comunicats-comunicadors, escoltats sempre abans d'haver parlat, aclaparats amb imatges a la glòria de les coses, catalogats sempre abans d'haver votat, alimentats abans d'haver obert el bec, carregats de sondejós, embadalits de realitat...

Parlat per speakers que amb flashos crepitants i en missatges escandits ens anuncien quotidianament la bona nova de la salvació a través de les coses i l'intercanvi de tota cosa per altra cosa, jo sento que dia rere dia el francès perd sons i es desvocalitza visiblement, es torna una pobreta llengua que s'encongeix, martellejada amb accents tòpics anglo-germànics, una mena de morse propagandístic, repicat, feixuc i que ja no respira. Res ja no respira. Només un ritme curtet de dos temps que s'instal·la pertot arreu, que voldria arrossegar-nos i deixa de pedra. El

metrònom s'instal·la pertot arreu, la mecànica del *sí* o *no*... Mentre que l'ésser humà, al contrari de l'ordinador o el gos, no és una màquina de bordar *sí* o *no*, de titubejar, ara *més* ara *menys*, de comprar o no, d'acceptar si enregistra o no, sinó un animal que respon amb preguntes, que no ho sap sempre tot tot d'una, que de vegades tanca els ulls per veure, que ha d'inspirar-expirar per saber, cremar les coses en antònims, sofrir la frase, parlar el seu drama. Aquell que pensa quan respira.

Presca en un model plenament mecànic del llenguatge, víctima de la seva pròpia ideologia de la comunicació com a venda d'informació i intercanvi de les coses, presonera de si mateixa, la televisió només excel·leix avui dia en l'exhibició de les coses mortes: mostrar objectes i alinear cadàvers. És en això que destaca! Després del *Magazine de l'Objecte* ve sempre el *Magazine de la Mort*. Mireu el telediari: la càmera va sempre a la sang com si fos un musell... I quan ens mostra homes, mireu com es transformen d'ells mateixos en coses: presos ràpidament en el trànsit comunicatiu, des que apareixen fan davant nostre els tres tombs d'animals en venda, que de seguida es converteixen en granotes inflables, en galls busca-raons,

en paons embriacs, en traficants de *jo*, en traficants de *meu*... La televisió és la nostra gran fira de les Vanitats: tot s'hi transforma en objecte, tot s'hi ven, tot hi fa pudor a mort. Perquè la mort i les coses van lligades, perquè la mort i la matèria morta només són un: tal com ho diu tan magníficament Bossuet: «tot el que es mesura, fina».

De vegades passa, en aquestes vitrines del no-res, en aquestes finestres obertes de bat a bat sobre la nostra fi, en aquest corral de tan gran cridòria, de vegades passa, sobre aquest escenari on tot i cadascú es vénen a vendre, un home amb una veu ben diferent. Com aquell home, l'altre dia, que ens tornà després d'haver sigut reduït de debò a mercaderia i objecte total d'un mercat. Un home-objecte, un home intercanviat: l'ostatge Jean-Paul Kaufmann. I aquest ostatge, aquest home convertit en cosa d'intercanvi, ens portava des de la seva captivitat una altra mena de mirada humana, una altra presència, uns altres mots. Quin contrast tan commovedor és, en aquest teatret audiovisual on només s'hi veneren el Vedell d'or de les coses i la comunicació entre melics, sentir Jean-Paul Kaufmann dient-nos amb calma, amb molt de silenci, d'humilitat, coses ben inesperades, ben incongruents en

llocs així: que la retenció l'ha fet madurar, que ha pregat, i que pensa que li deu a Déu el seu retorn. La gent somreia per totes bandes, una mica incòmode amb tanta simplicitat... A nosaltres, Occidentals desencantats i burletes, a nosaltres, ateus neuròtics, Jean-Paul Kaufmann, el Reaparegut del Pròxim Orient, ens torna amb la Bíblia, el llibre on es pronuncià el nom d'Israel per primer cop, a Fanuel, a la vora del Jaboc, fa 3.726 anys. Ens torna amb aquest llibre d'Orient, a nosaltres francesos positivistes i voltairians, que seguim enlluernats per les nostres Llums i no hi veiem gaire més lluny, a nosaltres europeus americanitzats, europeus d'Amnèsia, que ens recloem, que ens empetim en les nostres tristes fronteres econòmiques, que oblidem que Europa no només es va formar al Club dels Jacobins, a l'Athenaeum de Tübingen i la Borsa de Londres, no només a Atenes i Berlin (tal com diuen Heidegger i els seus deixebles), sinó acollint l'Orient, mirant cap a Àsia i Àfrica, escoltant aquelles veus provinents de Cesarea, d'Alexandria, Sfax, Damàs, Hipona, Jerusalem... però oblidem... Tota la força prové dels ancestres, el Blanc sempre oblida això.

A l'ídol de la Comunicació, a aquests himnes entonats pertot arreu a la glòria de la màquina comunicadora, a la cantarella i repetició cent cops al dia d'aquest model mercantil de la paraula, jo hi oposo els silencis de Jean-Paul Kaufmann i la seva pregària muda en la retenció. Pot semblar llunyana; però deixem que s'afegeixi a l'experiència muda que fa cadascú de nosaltres, en la solitud, en la *retenció*, de la paraula i el misteri que és.

Imitem l'intercanvi tant com podem, humans, però en el fons prou bé que ho sabem, que només les canonades, els vasos i els ordinadors comuniquen. Els animals també comuniquen bé: ho fan fins i tot a la perfecció sense parlar. Parlar no té res a veure amb transmetre's estats d'ànim mútuament o abocar-se idees; parlar no és la transmissió d'alguna cosa que pugui passar de l'un a l'altre: parlar és una respiració i un joc. Parlar nega els mots. Parlar és un drama.

Medi, mitjans, comunicació, informació: aquests mots ens enganyen; tots els mitjans ens enganyen, no pel que diuen, sinó per la imatge que ens donen del llenguatge: un encadenament mecànic amb emissor, receptor, mercaderia a fer passable, eines per dir-ho i cosa a transmetre. Al final

d'aquest encadenament hi ha l'home, hi ha el parlant mateix que no ha dit res; al final de la cadena, l'únic que ha parlat és el missatge. La comunicació parla tota sola. Parlar no és comunicar. Qualsevol paraula veritable no consisteix que es faci lliurar un missatge, sinó primer que un mateix es faci lliure parlant. Qui parla no s'expressa, reneix. Parlar respira i el pensament deslliga. Tota paraula vertadera és resurreccional.

Parlar no és intercanviar coses, comunicar mots, comptants i sonants, parlar no és un intercanvi mercantil, un mercadeig de mots venuts, de veritats en venda; parlar és un renaixement entre dos i un do. La paraula es dóna, no s'intercanvia. En la paraula humana hi ha com una dansa i alguna cosa que s'ofereix, i com el do de parlar que es transmet, la transmissió del do de parlar que hem rebut. Qui ens parla realment, potser ens informa una mica sobre ell i el món, però al centre invisible de la seva paraula hi ha sobretot l'estupefacció pel fet de tenir paraules. Quelcom s'ofereix, mut, en cada mot veritable, i que és com el mateix misteri de parlar. Els homes parlen en interrogatiu, es donen les seves preguntes: només les màquines s'informen i comuniquen a la perfecció. Cada mot veritable guarda

sempre alguna cosa amagada. Cada veritat dita sempre és una mentida: el missatge d'una màquina de màquines.

Diguis el que diguis, si no vols parlar mecànic, has de guardar sempre en la teva paraula alguna cosa de tu. Com si no es pogués pronunciar el veritable nom de les coses.

La comunicació vol dir-ho tot, buidar-ho tot, informar-nos de tot, explicar-ho tot, però nosaltres sabem molt bé que al final de cada explicació només és una cadena de causes mortes el que s'ha desenvolupat davant nostre. Creiem que coneixem perquè hem desmuntat; creiem que hem trobat la raó quan agafem la màquina. La causalitat demostra, es descabdella, ho desenvolupa tot en l'encadenament del temps mort. Algun dia potser redescobrirem que la ciència pot saber *tota* la mort, però que només l'amor coneix.

Redescobrirem que la pregària no és un obstacle per al raonament de la raó, sinó el coronament de l'esperit; i que l'obra mestra de cada llenguatge és saber que té fi i oferir la pròpia destrucció al mateix temps que parla. Ho redescobrirem el dia que siguem dobles i tornem a estar sencers, el dia que haguem recobrat tota la vista, els dos ulls: el dia que ja no tinguem només com a únic model de coneixement la *comprensió*, que vol prendre i creu posseir,

sinó també la *sorpresa*. No podem comprendre tota la veritat: però de vegades podem com sorprendre-la sense prendre-la, allargar les nostres mans mentals: ho sorprenem i ens sorprèn. Res no pot ser completament comprès per nosaltres; però podem, de pensament, imitar el moviment de sorprendre quelcom. Sorprendre sense prendre. Dotats de paraula, no som animals que s'expressen i parlen, sinó que evoquen. La paraula evoca; la paraula no anomena. No posseïm res en paraula: evoquem. Les coses anomenades no les posseïm, les evoquem.

Pensar és capgirar les idees mortes; parlar és negar amb els mots i no pas erigir coses. La idea és un ídol en el pensament, com el mot és un ídol en la frase. La veritable sintaxi ho desencadena tot. En la comunicació mediàtica s'intercanvien només frases mortes. Mentre que nosaltres ens trobàvem aquí només precisament per negar amb les nostres paraules la matèria morta, per sacsejar-la per dintre. Nosaltres som animals que no hem nascut per menjar-nos el món tal com ens diuen, sinó per sortir-ne vius. La matèria morta, la foradem obrint-nos per parlar. El mot humà no és una *etiqueta*: el mot humà és un buit que

fiquem en les coses, una mena de sacseig que les travessa. Som al món per alliberar-nos de l'estupor. Tan sols amb la nostra paraula. Ja que la paraula deslliura cada cosa de la seva presència estúpida, capgira la matèria de la mort. Qui parla, ho fa per capgirar els ídols de la mort.

On és la mort? És el nostre futur i tot el que ens espera? Tot el nostre temps hi va del dret, tal com ens ensenya aquest idiota descompte de temps, aquest tòtem de no-res erigit a París davant del centre Georges Pompidou i que ens desgrana la xifra dels estúpids segons que ens separen de l'any 2000? La mort és la nostra sortida, tal com es diu i com ens ensenyen les filosofies petites? No no: al contrari del que sempre us han dit, la mort no us arribarà. La mort no arriba mai a cap persona. Cap persona no mor. Però la mort és en nosaltres, mentre vivim: ens la trobem cada dia, se l'ha de combatre en tot moment – i no pas algun dia, més tard, a l'hospital, en una lluita fatal perduda per endavant... La mort no arriba mai més tard: és ara i aquí, a les parts mortes de la nostra vida. Jo sóc com vosaltres, no moriré: m'hauré passat en la mort una part de la vida.

Qui comunica? Seria jo qui parla? Escoltem la nostra llengua i com hi ha quelcom de misteriós en la mateixa expressió de *cap persona*... I com hem rebut una idea massa petita, precisa, massa obtusa, massa mesurada, massa propietària de l'home: «actor social», «particular», «consumidor», «ego d'artista», «usuari de si mateix»... Cadascú de nosaltres és molt més obert, no finit, i visitat. Hi ha alguna cosa de present, d'absent i furtiu en nosaltres. Com si duguéssim la marca del desconegut. Com si l'home fos entre totes les bèsties l'únic animal que no es pertany. Hi ha una mena de lladre en nosaltres, una presència en la nit. No en podem parlar. Llitem contra ell, li preguntem el nom i respon amb enigmes. Li preguntem el nom i és el nostre el que ha canviat. En mi hi ha un altre, que no sou vosaltres, que no és *cap persona*.

Quan parlem, hi ha un exili en la nostra paraula, una separació de nosaltres mateixos, una falla d'obscuritat, una llum, una altra presència i alguna cosa que ens separa de nosaltres. Parlar és una escissió d'un mateix, un do, una sortida. La paraula surt del jo en el sentit que l'abandona. Hi ha en nosaltres, ben al fons, la consciència d'una presència altra, d'un altre a part de nosaltres mateixos, que

acollim i que ens manca, de qui tenim una guarda secreta, de qui guardem la manca i la marca. Déu és la quarta persona del singular. Només la consciència d'un altre en nosaltres, aquesta absència que ens resulta estranya, el record d'una empremta deixada, aquest buit deixat, ens permeten donar la nostra paraula. Quan aquesta estranya consciència que tenim de l'estrany ens abandona, aleshores ens destruïm, ens venem el món, ens venem. Res no es *comunica* llavors més ràpid que la mort. El món s'ha tornat tan fràgil que es reconstruirà per l'interior. El que hem expulsat del món ara busca en cada home refugi.